

การประเมินประสิทธิผลโครงการ “ไทยแลนด์ ซูเปอร์แคมป์” ในการปรับ กระบวนทัศน์คุณธรรม 5 ประการ แก่เด็กและเยาวชน*

The Effectiveness Evaluation of the Project “Thailand Super Camp” in Adjust Five Morals Paradigm for Children and Youth

ลักษณะ คล้ายแก้ว** วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Lucksana Klaikao. College of Communication Arts, Rangsit University

Email : gaiglaw@gmail.com

Received: 3 May 2019 ; Revised: 25 June 2019; Accepted: 28 June 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความรู้และทัศนะที่มีต่อกระบวนทัศน์คุณธรรม 5 ประการ ได้แก่ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา และรับผิดชอบ ของเยาวชนสองกลุ่ม คือ เยาวชนกลุ่มพี่เลี้ยง และเด็กที่เข้าร่วมโครงการไทยแลนด์ซูเปอร์แคมป์ ระดับ ป. 4 - 6 และ ม. 1 -3 ศึกษา ทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ 2) การต่อยอดเชิงพฤติกรรมหลังจบโครงการ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ คือการสำรวจ และการวิจัยเชิงคุณภาพ คือการสัมภาษณ์กลุ่ม และสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการสังเกตกระบวนการกิจกรรมโครงการฯ

ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนกลุ่มพี่เลี้ยงทั้งสองรุ่น มีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนะต่อกระบวนทัศน์คุณธรรมทั้ง 5 ประการ อย่างลึกซึ้งต้องแท้มากขึ้น จากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์การออกแบบและดำเนินงานกิจกรรมด้วยตนเอง ด้วยบทบาทการเป็นพี่เลี้ยงทำให้แสดงพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีและถูกต้อง ส่วนเด็กที่เข้าร่วมโครงการฯ ล้วนมีความรู้ และทัศนะต่อกระบวนทัศน์คุณธรรมทั้ง 5 ประการมากขึ้นกว่าที่เคยรับรู้และปฏิบัติมา เยาวชนกลุ่มพี่เลี้ยงต่อยอดเชิงพฤติกรรมด้วยการจัดกิจกรรมคุณธรรม 5.0 กับนักเรียนรุ่นน้อง ด้านเด็กที่เข้าร่วมโครงการฯ ภายหลังจบโครงการฯ พบว่าได้ประพฤติตามคุณธรรมที่ทําอยู่แล้วอย่างเคร่งครัดขึ้นโดยไม่ต้องเตือนหรือร้องขอจากผู้ปกครอง การเปลี่ยนแปลงทั้งความรู้ ทัศนะที่มีต่อคุณธรรมทั้ง 5 ประการและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจนนี้ เกิดจากการใช้กระบวนการให้คำมั่นสัญญาในการทำโครงการต่อเนื่อง และเครื่องมือปฏิทินความดีให้เด็กบันทึกภายหลังจากออกจากโครงการ และ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสังเกตพฤติกรรมและบันทึกลงในสมุดความดี

คำสำคัญ: ประเมินประสิทธิผล โครงการไทยแลนด์ซูเปอร์แคมป์ คุณธรรม 5 ประการ เด็กและเยาวชน

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง การประเมินผลกระบวนการจัดโครงการ Thailand Super Camp เพื่อปรับกระบวนทัศน์คุณธรรม 5 ประการแก่เด็กและเยาวชน ทุนวิจัยจากมูลนิธิธรรมดีภายใต้การสนับสนุนของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

** ลักษณะ คล้ายแก้ว** (รศ.ดร.) หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

Abstract

The objective of this research was to; 1) study the knowledge and attitudes towards the 5 morals paradigm, namely, sufficiency, discipline, honesty, volunteerism, and responsibility of two youth groups, namely youth mentor groups and children level 4 to 6 at primary school and 1-3 at high school who participated in the project at the beginning and after the end of project, 2) study behavioral extension after the end. Both quantitative research methods of survey and qualitative methods of group interviews, in-depth interviews and the observation of the project activities were applied. The findings were that the two youth groups had more knowledge, understanding and attitudes towards the five moral virtues profoundly from learning through experiences in designing and carrying out activities on their own. With the role as mentor, they had to behave well and show spirit of good leadership. All children participating in the program had better knowledge and view points on the five moral virtues than ever. Youth mentor groups continued to balance good behavior by organizing moral activities 5.0 with younger students. After the project was completed, it was found that the children had strictly followed the five moral virtues that were done without warning or request from parents. The changes of both knowledge and attitude toward all five virtues which clearly led to behavioral changes of children and youth groups were from the process of making promises in the camp. There were Thailand Super School projects of youth mentors, Thailand Super Book for recording children's behaviors and goodness after leaving the camp, and also the parents' participation in observing the changing behaviors as well as recording in the goodness book.

Key words: Effectiveness Evaluation, Thailand Super Camp Project, Five Morals, Children and Youth

บทนำ

จากกระแสความเปลี่ยนแปลงทั้งภายใน และนอกประเทศ ทำให้คนยุคปัจจุบันมีแนวโน้มเกิดพฤติกรรมเสี่ยงมากขึ้น ขาดจิตสำนึก คุณธรรม วินัย ความซื่อสัตย์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเหนือประโยชน์ส่วนรวม ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคม การสร้างคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมได้ จึงต้องเริ่มแต่วัยเด็ก ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ต้องการสร้างคนไทยให้เป็นคนที่สมบูรณ์ มีสมรรถนะทางกาย ใจ และจิตสำนึกที่ดีงาม มีสติปัญญาพร้อมเรียนรู้ตลอดชีวิต จะสามารถเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้มีความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21

โครงการ “THAILAND SUPER CAMP” โดยมูลนิธิธรรมดี ได้สร้างสรรค์ค่ายกิจกรรมที่ผสมผสานเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้สมัยใหม่ ผูกกระบวนการคิดแก้ปัญหา พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางด้านสังคม และการเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ รวมเข้ากับความสุขสนุกสนานท้าทายในสไตล์ที่เยาวชนชื่นชอบ โดยสอดแทรกกระบวนการทัศนคุณธรรม 5 ประการ คือ 1) พอเพียง 2) วินัย 3) สุจริต 4) จิตอาสา และ 5) รับผิดชอบ ในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมโจทย์ท้าทายให้เยาวชนได้ลงมือปฏิบัติภารกิจเปลี่ยนแปลงสังคม เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการจะได้ใช้ความคิดและผลจากการกระทำต่างๆ ของตนเอง เป็นประสบการณ์ที่สอนให้ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดการเรียนรู้ พร้อมสื่อสารไปยังครอบครัวและสังคม และเป็นผู้ที่มีความพร้อม

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

ในการเป็นตัวอย่างของเยาวชนต้นแบบ ผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ตั้งมั่นในความซื่อสัตย์ สุจริต และเชื่อมโยงภาคีเพื่อรองรับต่อต้านคอร์รัปชันและพัฒนาสังคมในรูปแบบอื่นอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

โครงการ “THAILAND SUPER CAMP” มุ่งทำกิจกรรมไปยังกลุ่มเป้าหมายเยาวชนนักศึกษาและกลุ่มเด็กนักเรียน 2 ระดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) เยาวชนกลุ่มนักศึกษาอุดมศึกษาของโครงการ “THAILAND SUPER CAMP - Train The Trainer” จัดอบรมเพื่อให้เป็นผู้ดูแลเยาวชนในค่าย พร้อมเรียนรู้กระบวนการสร้างสรรค์กิจกรรมการค่าย “THAILAND SUPER CAMP” และสามารถนำไปขยายผลเป็นโครงการในโรงเรียนเครือข่าย “THAILAND SUPER SCHOOL” ต่อไป

2) นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในโครงการ “THAILAND SUPER CAMP” เป็นกิจกรรมแคมป์ เพื่อมุ่งสร้างเยาวชนให้พร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 เน้นปรับกระบวนการทัศนคุณธรรม 5 ประการคือ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา รับผิดชอบ ผ่านกิจกรรมค่ายระยะเวลา 6 วัน จากนั้นขยายผลต่อยอดสู่ภารกิจเยาวชน “#ทำดีด้วยภาพ” พร้อมแชร์เรื่องราวหรือกิจกรรมที่ทำผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย และสมุด “THAILAND SUPER BOOK”

กิจกรรมนี้ยังมุ่งหวังสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายรองที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนพี่เลี้ยงและเด็กนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ผู้ปกครอง อาจารย์ที่ปรึกษา เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้สามารถต่อยอดภารกิจสู่เป้าหมายได้สำเร็จ

การประเมินประสิทธิผลโครงการ “Thailand Super Camp” (ไทยแลนด์ ซูเปอร์ แคมป์) เพื่อปรับกระบวนการทัศนคุณธรรม 5 ประการ แก่เยาวชนพี่เลี้ยงและเด็กนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จึงมุ่งไปยังผลลัพธ์ที่เกิดกับทั้งสองกลุ่มหลังจบกิจกรรมค่าย และการขยายผลต่อยอดสู่ภารกิจที่ตั้งไว้ และเพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงทัศนคติและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหลังเข้าร่วมโครงการ

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาความรู้ และทักษะของเด็กนักเรียนและเยาวชนพี่เลี้ยงต่อกระบวนการทัศนคุณธรรม 5 ประการ และการเข้าร่วมโครงการ ฯ ทั้งก่อนและภายหลังจบโครงการ
- 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของเด็กนักเรียนและเยาวชนพี่เลี้ยงในการต่อยอดความคิดและการทำกิจกรรมภายหลังการเข้าร่วมโครงการ ฯ

ระเบียบวิธีวิจัย

การประเมินประสิทธิผลโครงการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสาน ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ มีขั้นตอนดังนี้

1) การสังเกตการณ์ แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participatory Observation) ศึกษาการกระทำหรือพฤติกรรมสถานภาพ บทบาท หน้าที่ ความสัมพันธ์ของผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ

2) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group Interview) กับเยาวชนกลุ่มพี่เลี้ยง (Trainer) 12 คน และเด็กที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ทั้งระดับ ป. 4 - 6 และ ม. 1 - 3 แบ่งเป็นกลุ่มละ 6-8 คน จำนวน 4 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น จำนวน 40 คน

3) การสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเด็กนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ระดับ ป. 4 - 6 จำนวน 56 คน และระดับ ม. 1 - 3 จำนวน 42 คน และผู้ปกครองของเด็กที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ระดับ ป. 4 - 6 จำนวน 52 คน

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

ระดับ ม. 1 - 3 จำนวน 38 คน

4) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ปกครองเด็กนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ จำนวน 24 คน ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการได้ 3 สัปดาห์ เพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรม เป็นการติดตามและประเมินผลโครงการ ฯ

5) การศึกษาเอกสารที่เกิดจากการติดตามพฤติกรรมเด็กนักเรียนและเยาวชนที่เลี้ยงภายหลังเข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วย เอกสารโครงการของเครือข่าย “THAILAND SUPER SCHOOL” ของกลุ่มเยาวชนที่เลี้ยง และ สมุดบันทึกความดี “THAILAND SUPER BOOK” ของเด็กนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

ผลการศึกษา

1. ความรู้ และทักษะ ต่อกระบวนการทัศนคติคุณธรรม และการเข้าร่วมโครงการ ฯ ของเยาวชนที่เลี้ยงและเด็ก ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนกลุ่มที่เลี้ยงทั้งสองรุ่น มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะต่อกระบวนการทัศนคติคุณธรรมทั้ง 5 ประการ จากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์การออกแบบและดำเนินงานกิจกรรมด้วยตนเอง และด้วยบทบาทความรับผิดชอบในการเป็นพี่เลี้ยงจึงต้องแสดงความสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีและถูกต้อง ดังพบความรู้ และทักษะสำคัญต่อคุณธรรมแต่ละประการเพิ่มขึ้น ดังนี้ 1) ความพอเพียงใช้กับสิ่งที่เป็นนามธรรม คือการทำแต่พอดี และพอประมาณ ตามสภาวะร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ไม่จำกัดอยู่เฉพาะรูปธรรม คือการใช้ทรัพยากรรอบตัวเท่านั้น 2) ความมีวินัยกับตัวเอง เป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ได้เรียนรู้และทำตาม ตระหนักผลดีของการมีวินัย ทำให้เกิดความเป็นระเบียบ ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น เป็นสิ่งจำเป็นในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม 3) ความสุจริต สำคัญกับการดำรงชีวิตในทุกมิติ ตั้งแต่เรื่องของตนเอง บุคคลรอบข้าง สังคมรอบตัว และเรื่องใหญ่ระดับชาติ ตระหนักว่า การกระทำที่สุจริตเกิดกับใจของแต่ละบุคคล ที่จะเตือนและสอนตนเอง 4) ความมีจิตอาสา คือการกระทำที่เกิดจากจิตที่อยากทำ ผลดีของการได้ทำอย่างสม่ำเสมอ ก็ทำให้เป็นผู้มีจิตใจดี มีน้ำใจ พร้อมช่วยเหลือผู้อื่น และ 5) ความรับผิดชอบ คือทั้งคำพูดและการกระทำ การทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด จะไม่ก่อให้เกิดผลเสียตามมาในระดับต่อสังคม

สำหรับเด็กนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ระดับ ป. 4 - 6 และ ม. 1 - 3 ล้วนมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะต่อกระบวนการทัศนคติคุณธรรมทั้ง 5 ประการมากขึ้นกว่าที่เคยรับรู้และปฏิบัติมา ดังนี้ 1) ความพอเพียงมีมิติที่กว้างขึ้นคือความพอดีในทุกกิจกรรมการดำเนินชีวิต ความพอประมาณโดยการใช้วิจารณ์ญาณของตนเอง ความประหยัดในการใช้ทรัพยากรเพื่อวันข้างหน้า เข้าใจเรื่องมูลค่าว่าควรสัมพันธ์กับคุณค่าและความคุ้มค่า 2) ความมีวินัย เป็นสิ่งสำคัญในการอยู่ร่วมกับคนหมู่มาก คือความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา มุ่งมั่นตั้งใจจริง การบังคับจิตใจตนเองให้ปฏิบัติตามกฎกติกาในทุกที่ 3) ความสุจริตที่สำคัญนั้นควรมาจาก “ใจที่สุจริต” คือการไม่โกหกและหลอกลวงตัวเอง นำไปสู่การพูด และการกระทำที่สุจริตที่ต้องอาศัยจิตใจที่สุจริต กล่าวหาญชื่อสัตย์ต่อตนเอง ยึดมั่นในความซื่อตรงถูกต้อง และความรู้สึกผิดชอบชั่วดีที่รู้ได้ด้วยตนเอง 4) จิตอาสาต้องเกิดมาจากใจที่อยากทำ ทำได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยไม่หวังผลตอบแทนไม่จำเป็นต้องมีรูปแบบ วิธีการ ทำมากหรือน้อย เกิดจากจิตที่ไม่นิ่งดูดาย และอาสาเข้าทำสิ่งต่าง ๆ ที่คิดว่าเกิดประโยชน์ 5) ความรับผิดชอบขยายขอบเขตกว้างขึ้นจากหน้าที่ของตนเอง มาสู่หน้าที่การทำงานในกลุ่ม และการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ ผลดีของการช่วยกันรับผิดชอบในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายจะนำมาสู่ความสำเร็จ และความภาคภูมิใจต่อตนเองในที่สุด

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

2. การต่อยอดความคิดและกิจกรรมภายหลังการเข้าร่วมโครงการของเยาวชนที่เลี้ยงและเด็ก

การต่อยอดเชิงพฤติกรรม และกิจกรรมภายหลังการเข้าร่วมโครงการ ฯ เยาวชนกลุ่มที่เลี้ยง รุ่นที่ 1 ได้จัดโครงการปลูกจิตสำนึกและความเข้าใจคุณธรรมทั้ง 5 ประการ ที่วิทยาลัยเทคโนโลยีจรัสสินทวงศ์ โดยสร้างฐานการเรียนรู้คุณธรรมให้รุ่นน้องระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. 1) และจัดโครงการ Thailand Super School ที่โรงเรียนวัดแสนสุข กรุงเทพมหานคร สร้างฐานกิจกรรมคุณธรรมเรียนรู้นอกห้องเรียน ให้นักเรียนระดับ ป. 4 - 6 ส่วนรุ่นที่ 2 ได้ขยายผลสู่ระดับภูมิภาค ที่โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดกิจกรรมคุณธรรม 5.0 เรียนรู้และปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ 5 ด้านคือ ความพอเพียง มีวินัย สุจริต จิตอาสา และรับผิดชอบต่อ

การต่อยอดกระบวนการทัศน 5 ประการในชีวิตประจำวันของเด็กที่เข้าร่วมโครงการ ฯ มีกระบวนการติดตามพฤติกรรมของเด็กระดับ ป. 4 - 6 และ ม. 1 - 3 ต่อเนื่องอีกเป็นเวลา 21 วัน ภายหลังจบโครงการ ฯ พบว่า เด็กประพฤติตามคุณธรรมที่ทำอยู่แล้วอย่างเคร่งครัดขึ้นโดยไม่ต้องเตือนหรือร้องขอ ตระหนักในเรื่องวินัยและรับผิดชอบต่อตนเองเพิ่มขึ้น และรู้จักการแบ่งเวลาระหว่างเรื่องเรียนกับเรื่องบันเทิงอื่น ๆ พฤติกรรมในภาพรวมที่เพิ่มขึ้นจากเดิมคือ มีสัจจะตั้งมั่น ยึดความสุจริตที่จะกระทำในสิ่งที่บันทึกในสมุดความดี (Thailand Super Book) และที่ได้ตกลงกับครูและพี่เลี้ยงในค่าย มีจิตอาสาช่วยงานบ้านและช่วยผู้อื่นโดยที่ไม่ต้องร้องขอ ขณะที่บางคนต้องการแสดงความพอเพียงและหารายได้พิเศษเพื่อเก็บออมไว้ซื้อของที่ที่ต้องการ ทั้งนี้ การอ้างอิงถึงโครงการ ฯ ของผู้ปกครอง ส่งผลให้เด็กระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้และสัญญาไว้จากการร่วมโครงการ ฯ และกลับมาเคร่งครัดเรื่องวินัยของตนเองอีกครั้ง

3. การแชร์เรื่องราวหรือกิจกรรมที่ทำผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียของผู้ปกครอง หรือเด็กที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่

- การเล่าเรื่องกิจกรรมที่เข้าร่วม หรือการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงถึงคุณธรรม 5 ประการภายหลังจบค่าย เนื่องจากเป็นอีกวิธีหนึ่งที่แสดงให้เห็นความตั้งใจของเด็กที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น อาสาช่วยล้างจาน ช่วยงานต่าง ๆ รับผิดชอบต่อการทำงานบ้าน ทำภารกิจตัวเอง การต่อแถว ไม่แซงคิว การนำของเหลือใช้มาทำประโยชน์

- การเล่าเรื่องสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ ฯ เช่น การมีความรับผิดชอบต่อ การมีวินัย มีจิตอาสามากขึ้น อยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ดีขึ้น โดยได้นำคุณธรรมเหล่านี้ไปใช้ในการเรียน การดำเนินชีวิตประจำวัน

- การเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นระหว่างเข้าร่วมโครงการ ฯ บอกกล่าวถึงกิจกรรมที่ได้ทำ ความรู้สึกที่เกิดขึ้น และสิ่งที่ได้ในระหว่างการทำกิจกรรม นอกจากพื้นที่ บนเฟสบุ๊คแล้ว ยังมีการแชร์เรื่องราวหรือกิจกรรมที่ทำผ่านช่องทางอินสตาแกรมส่วนตัว (Instagram) ของผู้ปกครอง หรือเด็กที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ภาพที่ปรากฏจะเป็นภาพบรรยากาศกิจกรรมในระหว่างที่เข้าร่วมโครงการ ฯ บอกกล่าวถึงลักษณะกิจกรรม กติกาของค่าย ความรู้สึกที่มีต่อเพื่อนในทีม ความประทับใจที่ได้รับ อันเป็นส่วนหนึ่งของบันทึกความทรงจำด้วยภาพ และข้อเขียนสั้น ๆ เกี่ยวกับประสบการณ์ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมค่าย

- กิจกรรมต่อเนื่องของค่ายคุณธรรม ที่ได้จัดงานเลี้ยงปีใหม่ขึ้นเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2561 เวลา 10.00 - 16.30 น. โดยใช้ชื่อกิจกรรม Thailand Super Camp Reunion & New Year Party ณ อาคารสำนักงาน สสส. มีจำนวนเด็กมาเข้าร่วม 38 คน โดยมีกิจกรรมเกมส่งเสริมคุณธรรม 5 ประการ โดยให้เด็ก ๆ ตีดาวคุณธรรมของตนเองตามที่ตั้งใจ จากนั้นไปเล่นเกมในฐานต่าง ๆ เพื่อให้ได้ครบตามจำนวนดาวที่ตนเองตั้งใจไว้ อาทิ เกมตั้งเหรียญ เพื่อต่อยอดคุณธรรมด้านวินัย เกมตะเกียบหยิบหิน (ด้านรับผิดชอบต่อ) เกมคิบลูกบอล (ด้านพอเพียง) เกมย้ายกระดาด (ด้านสุจริต) เกมจิตอาสา ซึ่งได้สร้างความสนุกสนานให้แก่

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

เด็ก ๆ เป็นอันมาก อีกทั้งยังสร้างความรู้สึกรักและความสัมพันธ์อันดีกับโครงการอีกด้วย

สรุปและอภิปรายผล

1. องค์ประกอบความสำเร็จของโครงการค่ายปรับกระบวนทัศน์ด้านคุณธรรม 5 ประการ สู่การเปลี่ยนแปลง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน

ผลการประเมินกระบวนการจัดโครงการ ฯ เพื่อปรับกระบวนทัศน์คุณธรรม พบองค์ประกอบความสำเร็จของโครงการค่าย “Thailand Super Camp” ประกอบด้วย 1) ทีมผู้จัดและผู้อบรมโครงการ ฯ ทีมพี่เลี้ยงผู้อบรม และทีมเยาวชนพี่เลี้ยง 2) กิจกรรมและกระบวนการอยู่ร่วมกันระยะเวลา 6 วัน 3) คุณลักษณะของเด็กที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ที่มีพื้นฐานคุณธรรมเดิมอยู่แล้ว 4) การใช้ชีวิตประจำวันในค่ายโครงการ ฯ ที่สอดแทรกหลักคุณธรรมในทุกมิติและเหมาะสมกับช่วงวัยที่ใช้ความสนุกสนานเป็นปัจจัยนำ ส่งผลให้เด็กนักเรียนและเยาวชนพี่เลี้ยงมีความเข้าใจเรื่องคุณธรรม 5 ประการเปลี่ยนไปจากเดิมอย่างชัดเจน ด้วยความรู้แจ้งเข้าใจลึกซึ้งขึ้น และเกิดโครงการ “Thailand Super School” ที่มุ่งปลูกฝังคุณธรรมดังกล่าว ต่อยอดขึ้นที่สถานศึกษาอีก 3 แห่งโดยกลุ่มพี่เลี้ยง สอดคล้องปานทิพย์ พัทพพานนท์ (2558) ที่กล่าวถึงแนวคิดการเรียนรู้ผ่านสื่อกิจกรรมว่าเป็นหนึ่งในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพจากประสบการณ์เรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้เด็กเกิดความสนใจ รับรู้ เจตคติและทักษะผสมผสานกันโดยไม่รู้สึกว่าเป็นการเรียน

สำหรับกลุ่มเด็กที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ทั้งระดับ ป. 4 - 6 และ ม. 1 -3 จะเห็นการเปลี่ยนแปลงทั้งความรู้ ทักษะที่มีต่อคุณธรรมทั้ง 5 ประการและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน จากจิตที่ตื่นรู้เรื่องคุณธรรมความสุจริตที่เริ่มต้นมาจากใจ ทำให้เด็กเกิดความมุ่งมั่นตั้งใจทำในสิ่งที่ตระหนักรู้ว่า “เป็นสิ่งดี” เกิดการยึดมั่นปฏิบัติคุณธรรมความมีวินัย ความรับผิดชอบ ที่เป็นเรื่องของตนเองให้ดีที่สุดในชีวิตประจำวันตามมาด้วยการฝึกใช้ชีวิตที่พอเพียงที่ได้เรียนรู้เพิ่มเติมจากโครงการ ฯ และการมีจิตอาสา ทำงานช่วยเหลือผู้ปกครองและอื่น ๆ ในสิ่งที่สามารถทำได้ โดยไม่ต้องร้องขอ นอกจากนี้ ทางค่ายฯ ยังใช้กระบวนการให้คำมั่นสัญญาในโครงการ ฯ และเครื่องมือปฏิทินความดีให้เด็กบันทึกภายหลังออกจากโครงการ ฯ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสังเกตพฤติกรรมและบันทึกลงในสมุดความดี (Thailand Super Book) ต่อเนื่องหลังจากจบโครงการอีก 3 สัปดาห์ จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่แสดงความใส่ใจ เข้าใจ สนับสนุน และเป็นกำลังใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมของเด็กที่ร่วมโครงการ ฯ ในท้ายที่สุด จากหลักการเปลี่ยนนิสัยภายใน 21 วัน สอดคล้องกับ ดร. แมคเวล มอลท์ (Dr. Maxwell Maltz, 2559) เขียนไว้ในหนังสือ Psycho-Cybernetics ว่า “การกระทำ” จะตกผลึก กลายเป็น “นิสัย” โดยกระทำต่อเนื่องอย่างน้อย 21 วัน บนพื้นฐานความเชื่อว่าจะเป็นไปได้ และมีสติในการลงมือกระทำ หลักการง่าย ๆ คือ เพียงแค่เขียนถึงสิ่งที่ต้องการขึ้นมา และระบุลงไปให้ชัดว่าการกระทำใดจะทำให้ไปถึงในจุดที่ต้องการ จากนั้นเชื่อมั่นเป็นไปได้อีก และลงมือทำตามนั้นต่อเนื่อง 21 วัน ก็จะเป็นและได้ตามนั้น

2. การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์คุณธรรม 5 ประการ จากกระบวนการค่ายสู่ความตั้งใจปฏิบัติ ของเด็กและเยาวชน และกลไกการดูแลของผู้ปกครอง

กลุ่มเยาวชนพี่เลี้ยงจำนวน 27 คน ได้ผ่านกระบวนการสร้างกระบวนทัศน์คุณธรรม 5 ประการกับ ทีมผู้ดำเนินโครงการ ประกอบด้วย ผู้จัดการโครงการ (Manager) ครูผู้อบรมหลัก (Coach) ทีมผู้อบรมพี่เลี้ยง (Mentor) ซึ่งอดีตเป็นผู้ได้รับการคัดเลือกในโครงการเยาวชนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ด้านลักษณะของการอบรม แบ่งตามวัตถุประสงค์ได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) การอบรมกระบวนการสันทนการ เพื่อให้ความรู้และแนวทางปฏิบัติกับเยาวชนในการทำกิจกรรมกับเด็กที่เข้าร่วมโครงการ ฯ

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

2) การอบรมภาวะความเป็นผู้นำ เพื่อเตรียมพร้อมทั้งด้านทักษะการพูดและบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับการสื่อสารกับเด็กที่เข้าร่วมโครงการ ฯ 3) การสร้างกิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการ 5 ประการ และเหมาะสมกับช่วงวัย และคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ทั้งนี้เยาวชนกลุ่มพี่เลี้ยง (Trainer) รับผิดชอบออกแบบและดำเนินกิจกรรมคือ Night Rally / ผจญภัยในน้ำ และฐานคุณธรรม 5.0 และยังทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินกิจกรรมโครงการ ฯ ตลอดทั้ง 6 วันโดยแบ่งหน้าที่เป็นทีมสันทนาการ ทีมดูแลเด็กนักเรียน และทีมดูแลภาพรวม เป็นต้น แต่ในทุกบทบาทหน้าที่ก็จะทำงานช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

การต่อยอดความคิด การจัดโครงการ ฯ ของเยาวชนกลุ่มพี่เลี้ยง (Trainer) มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม 5.0 แก่กลุ่มเยาวชนเครือข่าย เพื่อสนับสนุนให้เยาวชนดังกล่าวใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเพื่อขยายผลในสถาบันการศึกษาเพื่อสร้างคุณธรรม 5.0 อย่างยั่งยืน โดยการจัดโครงการ ฯ ของทีมเยาวชนกลุ่มพี่เลี้ยง (Train the Trainers) จะเป็นผู้นำในการคิด การจัดกิจกรรมทั้งหมด โดยรูปแบบกิจกรรมแตกต่างกันออกไป เน้นกิจกรรมคุณธรรม 5.0 และคาดหวังว่าเยาวชนที่ได้รับการอบรมในรุ่นต่อไป สามารถนำความรู้ที่ได้จากโครงการ ฯ ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ รู้จักการทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกัน และสามารถสานต่อโครงการ ฯ สร้างความยั่งยืนด้านคุณธรรม 5.0 ในสถาบันการศึกษา แนวคิดการขยายผลโดยสื่อกิจกรรมนี้สอดคล้องกับ ปานทิพย์ พยัพพานนท์ (2558) กล่าวถึงความสำคัญของสื่อว่าเป็นเครื่องมือส่งเสริมเด็กให้กล้าแสดงออกและเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ค่านิยม หรือทักษะของผู้สอน และสามารถสร้างความสนใจให้ติดตามด้วยความสนใจและไม่รู้สึกว่าเป็นการ “เรียน” ทำสิ่งที่เรียนนามธรรมให้เป็นรูปธรรมและผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง

จากการประเมินผลเชิงปริมาณกับเด็กนักเรียนทั้งสองระดับคือ ป. 4 - 6 และ ม.1 - 3 พบว่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม 5 ประการมากขึ้นหลังเข้าร่วมโครงการ ฯ อยู่ในระดับมากคิดเป็นค่าเฉลี่ยที่ 4.44 และ 4.40 โดยคุณธรรมเรื่อง “สุจริต” เป็นสิ่งที่เด็กนักเรียนทั้งสองระดับตั้งใจนำไปปฏิบัติภายหลังออกจากค่ายมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยที่ 4.70 ของเด็กประถมศึกษาและที่ 4.62 ของเด็กมัธยมศึกษา ทั้งนี้พบว่า คุณธรรม “ความสุจริต” เกิดขึ้นจากใจที่ยึดมั่น และมุ่งมั่นในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ผลจากความสุจริตทั้งใจ วาจา และการกระทำ จะนำไปสู่ความภาคภูมิใจแก่ตนเอง ต่อการสร้างที่น่าเชื่อถือ และการยอมรับจากผู้อื่น ซึ่งตรงกันข้ามกับความทุจริตที่ก่อให้เกิดผลเสียตามมา ด้วยสำนึกที่เกิดขึ้นในใจเป็นต้นทางไปสู่การคิด การพูด และการกระทำที่ถูกต้องดีงาม การสำนึกในความสุจริตต่อตนเองนี้เป็นสิ่งที่ลึกซึ้งกว่าความซื่อสัตย์ (Honesty) เป็นความสำนึกเริ่มมาจากจิตใจ และยึดมั่นที่จะปฏิบัติทั้งทางวาจา และทางกาย กระทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม (Integrity) ซึ่งเป็นระดับขั้นที่สูง และลึกซึ้งกว่าความซื่อสัตย์ของการกระทำโดยทั่วไป สอดคล้องกับบอโนมา ชันพันธ์ (2558) ที่พบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความซื่อสัตย์คือความสุจริตต่อตนเอง เป็นการกระทำของบุคคลที่แสดงออกถึงการมีความตั้งใจมั่นว่าจะไม่หลอกลวงตนเอง ตั้งใจกระทำแต่สิ่งที่ดี เคารพเกียรติและศักดิ์ศรีของตนเอง มีความละเอียดซื่อ ความกลัวบาป ไม่ทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ประพฤติตนอย่างเหมาะสมและตรงไปตรงมาต่อตนเอง ขณะที่ เสาวนิจ นิจนันต์ชัย (2556) กล่าวว่า บุคคลที่มีความสุจริตจะรู้จักตนเอง สำนึกในหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และส่วนรวม จะรู้สึกผิด ไม่สบายใจเมื่อทำในสิ่งที่ผิด สิ่งที่ไม่ถูกต้อง หรือสิ่งที่ไม่ควรทำ

ด้านคุณธรรม “จิตอาสา” เด็กนักเรียนตั้งใจนำไปปฏิบัติภายหลังออกจากค่าย คิดเป็นค่าเฉลี่ยที่ 4.66 ของเด็กประถมศึกษาและที่ 4.52 ของเด็กมัธยมศึกษา เด็ก ป. 4 - 6 มองว่า จิตอาสาไม่ใช่การกระทำที่ยิ่งใหญ่ ไกลตัว แต่เป็นการกระทำอะไรก็ได้ ไม่จำกัดรูปแบบ วิธีการ เป็นสิ่งที่ใจคิดว่าเป็นมีประโยชน์ ด้วยจิตที่ไม่เมินดูดาย เด็กระดับ ม. 1 - 3 เข้าใจลึกซึ้งขึ้นว่า งานจิตอาสาคือสิ่งที่เกิดมาจากใจที่อยาก จะเป็นเรื่องเล็กหรือ

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

งานใหญ่ก็ไม่สำคัญ ทำด้วยความรู้สึกที่ดี ที่อยากทำ ด้วยความกล้าที่จะทำ และไม่หวังผลตอบแทน ทั้งนี้ทัศนคติดังกล่าวสะท้อนผลของกิจกรรมค่ายที่เด่นชัดในเรื่องการสร้างจิตสำนึกที่ตระหนักรู้ (Conscious) ในการทำสิ่งใด ๆ ก็ตามเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมหรือสาธารณะ (Public) จึงทำให้เกิดคุณธรรมความมีจิตอาสา หรือจิตสาธารณะ คือ การตระหนักรู้ตนที่จะทำสิ่งใดเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมสอดคล้องกับพระไพศาล วิสาโล (2550) ให้ความหมาย จิตอาสา หมายถึง จิตที่พร้อมจะสละเวลา แรงกาย และสติปัญญาเพื่อสาธารณประโยชน์เป็นจิตสุข เมื่อได้ทำความดีเป็นจิตที่เป็นเปี่ยม ด้วย “บุญ” คือ ความสงบเย็นและพลังแห่งความดี จะรู้จักการแบ่งปันผู้อื่น เต็มใจช่วยเหลือโดยไม่ต้องการสิ่งตอบแทน และณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2557) ที่ระบุว่าจิตอาสา คือความสำนึกของบุคคลที่มีต่อสังคม ส่วนรวม โดยการเอาใจใส่และช่วยเหลือ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่อาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เช่น เสียสละเงิน สิ่งของ เวลา แรงกาย และสติปัญญาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน

สำหรับคุณธรรม “ความพอเพียง” เด็กนักเรียนประถมศึกษาตั้งใจนำไปปฏิบัติภายหลังออกจากค่าย คิดเป็นค่าเฉลี่ยที่ 4.52 และที่ 4.55 ของเด็กมัธยมศึกษา โดยสิ่งที่ได้ระดับ ป. 4 - 6 เลือกที่จะปฏิบัติมากที่สุดคือ “จะประหยัด มีการวางแผนการใช้จ่าย อยากได้เฉพาะสิ่งที่จำเป็น” เด็กระดับ ม. 1 - 3 เลือกที่จะปฏิบัติมากที่สุดคือ “จะรับประทานอาหาร และใช้ของต่าง ๆ อย่างรู้คุณค่า” สอดคล้องกับความเข้าใจเรื่องรูปธรรมของความพอเพียง คือการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า (Recycle) การนำมาใช้ใหม่ (Reuse) ถนอมการใช้สิ่งของต่าง ๆ เข้าใจเรื่องมูลค่าว่าควรสัมพันธ์กับคุณค่าและความคุ้มค่า ความพอเพียงคือความพอดีในทุกด้านของการใช้ชีวิต รวมถึงการใช้เท่าที่จำเป็นด้วย สอดคล้องกับ สมพร เทพสิทธิ (2554) กล่าวว่า ความพอเพียงคือมีความพอดีไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนคนอื่น และผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (อ้างถึงในอภิชัย พันธเสน และคณะ, 2559) ที่กล่าวว่าความพอเพียง คือความพอประมาณ ความพอดี โดยเฉพาะการอุปโภคบริโภคปัจจัยต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตให้พอดี พอเหมาะกับความต้องการของร่างกาย รู้จักประมาณ ใช้และทำทุกอย่างอย่างรู้คุณค่า

เมื่อพิจารณาจากความเข้าใจของเด็กนักเรียนทั้งสองระดับชั้นที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ในเรื่องคุณธรรม “ความมีวินัย”(Self - discipline) และ “ความรับผิดชอบ” (Responsibility) พบว่า เด็กได้ตระหนักเรื่องความมีวินัย ที่ต้องควบคู่ไปกับการรับผิดชอบอยู่แล้วในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองจะเข้มงวดกวดขันมากที่สุดเพราะวินัยเป็นหน้าที่ของตนเองที่ต้องกระทำ (Self discipline) ซึ่งหลัก ๆ มีสองประการคือวินัยต่อการใส่ใจดูแลภารกิจตนเองในชีวิตประจำวัน และต่อหน้าที่การเรียน ขณะที่การร่วมกิจกรรมโครงการ ฯ ของเด็กที่ต้องอยู่ร่วมกับคนหมู่มาก ทำกิจกรรมเป็นทีม จึงทำให้เด็กเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ว่า การมีวินัยสำคัญกับการทำหน้าที่ในทุกระดับ มาพร้อมกับความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ที่นำมาสู่ความสำเร็จของทีม สิ่งนี้คือ “ความดี ความชอบ” ที่ก่อให้เกิดความสุขและภาคภูมิใจแก่ตนเอง ถ้าปราศจากความรับผิดชอบก็จะส่งผลเสียต่องานที่ทำ ซึ่งต้องร่วมกันรับสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ คือความ “ผิด”พลาด ที่เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน ตามข้อมูลของนักวิชาการจะพบองค์ประกอบด้าน “วินัย” และ “ความรับผิดชอบ” อยู่ร่วมกันซึ่งแบ่งออกหลายระดับ ตามนิยามของกระทรวงศึกษาธิการ (2554) ได้แก่ ต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อชั้นเรียนและเพื่อนนักเรียน ต่อโรงเรียน ต่อชุมชน และต่อประเทศชาติ

สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึกที่พบว่า ผู้ปกครองของเด็กที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ทั้งสองกลุ่ม ให้ความสำคัญกับคุณธรรมเรื่องวินัย และความรับผิดชอบ มากกว่าด้านอื่น เนื่องจากเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญในการดูแลตัวเอง ดูแลการเรียน การแบ่งเวลาเรียนกับเวลาเล่นพักผ่อนให้เหมาะสม จึงกวดขันเรื่องนี้เป็นพิเศษ ส่วนคุณธรรมด้านอื่น ๆ มองว่าเด็กในปกครองตระหนักและทำในเรื่องความสุจริต จิตอาสา และ

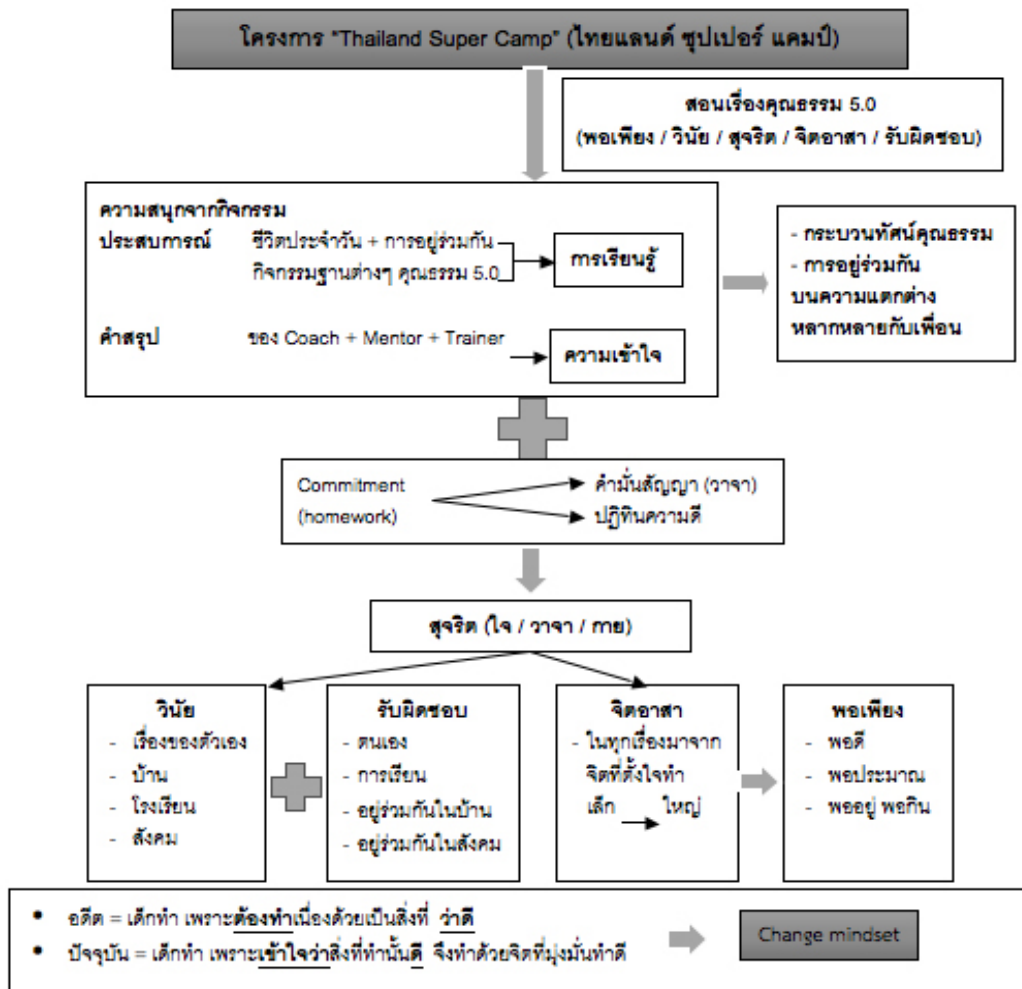
ความพอเพียง อยู่แล้ว

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ความเข้าใจเรื่องคุณธรรมความสุจริตของเด็กที่เข้าร่วมโครงการ ๗ กับของผู้ปกครอง ยังไม่ตรงกัน ภายหลังการเข้าโครงการ ๗ เด็กที่เข้าร่วมโครงการ ๗ เข้าใจคุณธรรม “ความสุจริต” ว่าเป็นเริ่มมาจากใจ ไปสู่วาจา และการกระทำ ส่งผลดีต่อสำนึกของตนเอง ความสุจริตจึงไม่ใช่เพียงความซื่อสัตย์ (Honesty) ตามความเข้าใจของผู้ปกครอง แต่คือความสำนึกรู้ผิดชอบชั่วดีและมีใจยึดมั่นทำในสิ่งที่สุจริต (Integrity) และด้วยคุณธรรมข้อนี้ จึงทำให้เด็กยึดมั่นในการปฏิบัติตนตามคุณธรรมข้ออื่นๆตาม มา เนื่องด้วยได้ให้คำมั่นสัญญาไว้ในระหว่างร่วมกิจกรรมค่าย และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรในปฏิทินความดี โดยตระหนักเรื่องวินัยและความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติควบคู่กัน อันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำอยู่ในชีวิตประจำวัน

ส่วนความเข้าใจเรื่องจิตอาสาและความพอเพียงของเด็กที่เข้าร่วมโครงการ ๗ ได้เปลี่ยนไป โดยมองว่าการทำงานจิตอาสาไม่ใช่กิจกรรมเชิงรูปธรรมหรือสิ่งที่ต้องทำ แต่เป็นการทำอะไรก็ได้ แม้เป็นเรื่องเล็กน้อย แต่มีจิตที่อยากทำ รู้ว่าเป็นสิ่งที่ดีและก่อให้เกิดประโยชน์ สำหรับความเข้าใจเรื่องความพอเพียงของเด็กได้ขยายมุมมองกว้างขึ้น ไม่เพียงเรื่องการประหยัดอดออม แต่เป็นเรื่องการวางแผนการใช้จ่าย และการใช้สิ่งต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า และการสร้างมูลค่าจากสิ่งที่มีอยู่แล้ว เด็กยังเข้าใจเรื่องความพอดี และเพียงพอในความหมายของการทำงานด้วยเช่นกัน

ท้ายที่สุดสิ่งที่โครงการ ๗ Thailand Super Camp ใช้เป็นกลไกในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชน คือ การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการสอนเรื่องคุณธรรม และการทำความดี จากอดีตที่ “เด็กประพฤติคุณธรรม เพราะต้องทำ” เนื่องจากถูกสอนว่าเป็นสิ่งที่ดี” เปลี่ยนเป็น “เด็กประพฤติคุณธรรม เพราะเข้าใจว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นสิ่งดี จึงกระทำด้วยจิตที่มุ่งมั่นทำดี” ดังที่ปรากฏในแผนภาพ 1 ทั้งนี้กระบวนการดังกล่าวผู้จัดโครงการ ๗ และผู้ปกครองเด็กและเยาวชน สามารถนำไปเผยแพร่ต่อเพื่อขยายผลการอบรม บ่มเพาะกระบวนทัศน์คุณธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนต่อไป

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

แผนภาพ 1 การเรียนรู้กระบวนการทัศนคติคุณธรรม 5 ประการของโครงการ "Thailand Super Camp"

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการต่อยอดโครงการ ฯ

- 1) การขยายไปยังเยาวชนและนักเรียนเชิงปัญหาและพื้นที่ ทางโครงการ ฯ ควรขยายโครงการ ฯ ไปยังพื้นที่ต่างจังหวัด พร้อมทั้งขยายกลุ่มของเด็ก และเยาวชนให้ครอบคลุมในหลาย ๆ ระดับ
- 2) การสนับสนุนเยาวชนในการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สืบเนื่องจากเยาวชนบางคนไม่พบช่องทาง การสนับสนุนจากสถานศึกษา เนื่องจากไม่มีที่ปรึกษาชัดเจน โครงการสามารถต่อยอด Train the Trainer ไปยังสถานศึกษาในวงกว้างได้โดยสร้างเครื่องมือหรือช่องทาง การสนับสนุนเยาวชนเชื่อมต่อไปยังสถานศึกษา นอกจากการสนับสนุนเงินการทำโครงการ
- 3) การเสริมกิจกรรมให้เด็กทำร่วมกับผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองบางกลุ่มมองว่าเมื่อเด็กออกจากค่ายแล้ว มีความเข้าใจไม่ตรงกันกับผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ที่พบความเข้าใจเรื่องคุณธรรม บางประการและความคาดหวังของผู้ปกครองต่างจากความคาดหวังของเด็ก โครงการ ฯ สามารถต่อยอดกิจกรรมให้ผู้ปกครองได้ร่วมทำกิจกรรมบางประการกับเด็กในค่าย นอกจากเพื่อปรับกระบวนทัศน์คุณธรรมตามวัตถุประสงค์โครงการแล้ว ยังสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวให้แน่นแฟ้นขึ้น
- 4) การสร้างเครือข่ายเยาวชนเพื่อต่อยอดโครงการ ฯ การคัดเลือกเยาวชนกลุ่มพี่เลี้ยง เพื่อการสร้างเครือข่ายเยาวชนเพื่อต่อยอดโครงการ ฯ ควรจะระบุจำนวนที่ชัดเจน อย่างน้อยสถาบันละ 2 - 3 คน เพราะหากเยาวชนกลุ่มพี่เลี้ยง ที่มาจากสถาบันเพียงคนเดียว อาจจะไม่มีความกล้า ไม่มีความมั่นใจในการไปต่อยอดโครงการเมื่อกลับไปที่สถาบันตนเอง

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ (2554). **คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. [Ministry of Education, Department of Academic Affairs (2011). *Handbook of Learner Development Activities to Develop Morality in Today's Society*. Bangkok: Shipping and Parcel Organization.]
- ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2557). **การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. [Natanichakon Sriboriboon (2014). *Development of a Causal Model of Volunteer Psychology of High School Students in Schools under the Office of the Basic Education Commission*. Master of Education Thesis. Chulalongkorn University.]
- ปานทิพย์ พัยพานนท์ (2558). **กระบวนการสื่อสารภายในองค์กรเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ตปท. จำกัด (มหาชน)**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขา นิเทศศาสตร์ธุรกิจ. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. [Pantip Payapanon (2015). *Organization Communication Processes on Social Responsibility Activities of PTT Public Company Limited*. Master of Business Communication Arts. Dhurakij Pundit University.]
- ปิยนาท สรวิสุต (2552). **แรงจูงใจของผู้นำเยาวชนที่มีจิตอาสาในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม: กรณีศึกษาสภาเยาวชน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. [Piyanat Sorawut (2009). *Motivation of Youth Leaders with Volunteer Spirit in Social Activities: a Case Study of the Bangkok Youth Council*. Master of Social Work Thesis. Thammasat University.]
- พระไพศาล วิสาโล (2550). **เติมเต็มชีวิตด้วยจิตอาสา**. กรุงเทพมหานคร: เครือข่ายพุทธิกา. [Phra Phaisan Visalo (2007). *Fill Your Life with Volunteering*. Bangkok: Buddhika Network.]
- สมพร เทพสิทธิ์ (2554). **เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ**. กรุงเทพมหานคร: สภาอุรวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ. [Somporn Thepsithar (2011). *Sufficiency Economy According to the Royal Initiative*. Bangkok: National Association of Young Buddhists Association.]
- เสาวนิจ นิจนันต์ชัย (2556). **การปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ ชุมชนพุทธ คริสต์ อิสลาม**. เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์เฟื่องฟ้า. [Saowanitnij Ananchai (2013). *Cultivating Morality and Honesty in Buddhist Christian Islamic community*. Chiang Mai: Fueng Fah Publishing.]
- อภิชัย พันธเสน และคณะ (2559). **รายงานการวิจัยโครงการสังเคราะห์งานวิจัย ข้อเขียนและบทความเกี่ยวกับ เศรษฐกิจพอเพียง**. สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม มูลนิธิ บวรชนบทแห่ง ประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. [Apichai Punsen et al. (2016). *Research Report of Synthesis Project of Writings and Articles about Sufficiency Economy*. Institute for Rural and Social Management. Rural Restoration Foundation in Thailand under Royal Patronage.]

- อโนมา ชันพันธ์ (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีบุญยานนท์ จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (Anoma Kanphan (2015). Factors Related to Honesty of Secondary Schools of Year 3 students at Sribunyanon School Nonthaburi. Master of Arts Thesis Social Development Branch, Kasetsart University.)
- Maltz, Maxwell (2016). *Psycho-Cybernetics*. New York: Crowell Publishing.